

78 ปี การสื่อสารทางการเมือง จากนายกรัฐมนตรี คนที่หนึ่งถึงนายกรัฐมนตรีคนที่ยี่สิบเจ็ด

78 YEARS POLITICAL COMMUNICATION FROM THE FIRST PRIME-MINISTER TO THE TWENTY-SEVENTH PRIME MINISTER

เบญจา มังคละพุกษ์
Benja Mangalabruks

มหาวิทยาลัยเกริก
Krirk University.

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 โดยมีคณะบุคคลที่เรียกตนเองว่า “คณะราษฎร” ได้ประกาศยึดอำนาจการปกครองจากรัชกาลที่ 7 แห่งราชวงศ์จักรี คณะราษฎรได้ออกประกาศแถลงถึงวัตถุประสงค์ของการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยหลักการ 6 ประการ คือ เอกราช ความปลอดภัย ความสุขสมบูรณ์ ความเสมอภาค เสรีภาพ และการศึกษา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475-2553 การสื่อสารทางการเมืองของไทยเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง จะเห็นได้จากการยุบสภา การลาออกจากราชการ การเกิดรัฐประหาร เป็นต้น 78 ปีการสื่อสารทางการเมืองที่ผ่านมา มีความรุนแรงขึ้น เมื่อเกิดการชุมนุมในเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2553 สาเหตุมาจากการที่คนไทยไม่สามัคคีกัน มีการเรียกร้องให้ยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ ซึ่งจากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้มีการเผาทำลายทรัพย์สินของทางราชการและเอกชน ตลอดจนมีการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เพราะฉะนั้นหากประชาชนทุกคนมีความเข้าใจในการสื่อสารทางการเมือง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นก็จะลดน้อยลงที่สุดในที่สุด

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง นายกรัฐมนตรี

Abstract

Thailand has been changed from absolute monarchy into democracy since 1932. King Prachatiok, the Seventh Reign of The Chakri Dynasty was asked by a group of officials called “Kana Rad-sadorn” meant “A group of people” to give up his power because of *undesirable sovereign administration* but remaining his status as the king under the constitution. There were six reasons for changing into democracy, in order to get: Independences, Security, Enrichment, Equality, Freedom and Education.

Thai political communication from 1932–2010 has never been significantly changed. Dissolve the parliament, resignation, revolution or coup d'état were taken over and over again. The 78th political communication came from the conclusion of the rally in March to May 2010 because of *Thais' incongruity*. They were asked by the gathering to dissolve the parliament and arrange the general election immediately but the demand was rejected. The gathering became more and more violent and came to an end with brutal burning. Many people suffered from the fire: losing their family members, friends, love ones, properties or even their businesses.

Keywords: Political communication, Prime Minister

บทนำ

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้มีคณะบุคคลเรียกตนเองว่า “คณะราษฎร” ได้ประกาศยึดอำนาจการปกครองประเทศจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 แห่งราชวงศ์จักรี ขณะที่ทรงประทับแปรพระราชฐานอยู่ที่วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คณะราษฎรประกอบด้วยคณะบุคคลที่ได้ร่วมกันวางแผนเปลี่ยนแปลงการปกครอง จำนวน 99 คน ประกอบด้วยทหารบก จำนวน 32 นาย ทหารเรือ จำนวน 21 นาย พลเรือนจำนวน 46 คน ในส่วนทหารมี พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) เป็นหัวหน้า ในส่วนพลเรือนมีอำมาตย์ตรีหลวงประดิษฐ์มนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) เป็นหัวหน้า คณะราษฎรได้ออกประกาศแถลงถึงวัตถุประสงค์ของการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประกอบด้วยหลักการ 6 ประการ คือ

1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง การศาล ในทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ของประเทศไว้ให้มั่นคง
2. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มากที่สุด
3. ต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะจัดหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก

4. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน
 5. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 5 ประการดังกล่าวข้างต้น
 6. จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร
- ในแถลงการณ์ฉบับที่ 1 ของคณะราษฎร นับเป็นการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อผู้ทรงพระราชอำนาจและส่งผลต่อการปกครองบ้านเมืองเป็นอย่างมาก ในแถลงการณ์อ้างถึงความจำเป็น ทั้ง 6 ข้อข้างต้นที่จะต้องยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง เนื้อหาในสารนั้นมีข้อความที่โจมตีการบริหารประเทศและระบบกษัตริย์ สร้างความเสียหายและความเสียหายให้บรรดาพระราชวงศ์เป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามคณะราษฎรก็ได้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เสด็จกลับสู่พระนคร ให้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต่อไปโดยอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ การปกครองแผ่นดิน ในการยึดอำนาจการปกครอง คณะราษฎรได้เลือกพระยามโนปกรณนิติธาดาให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการราษฎร (นายกรัฐมนตรี) ถือได้ว่าพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย

การสื่อสารทางการเมืองของรัชกาลที่ 7 (ก่อนการเกิดคณะราษฎร)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ต้น ทรงทอดพระเนตรเห็นแบบจากพระราชบิดาที่ทรงมีแนวพระราชดำริในเรื่องประชาธิปไตย เห็นได้ว่าหลังจากการบรมราชาภิเษก ทรงแสดงความเป็นประชาธิปไตยให้ปรากฏแก่ข้าราชการและประชาชนทั่วไป ได้แก่

1. การตั้งอภิรัฐมนตรีสภา (พ.ศ. 2469) เพื่อเป็นที่ปรึกษาด้านการเมืองและเศรษฐกิจ และป้องกันมิให้พระมหากษัตริย์ใช้พระราชอำนาจในทางที่ผิด อภิรัฐมนตรีสภาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาราชการในพระองค์และราชการแผ่นดินทั่วไปและมีบทบาทสำคัญในทางการเมืองทั้งด้านนโยบายและการบริหาร และต่อมาก็ถูกยกเลิก (เมื่อ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2475) หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

2. ทรงมอบหมายให้อภิรัฐมนตรีพิจารณาจัดระเบียบสิทธิและหน้าที่ของคมนตรีสภาให้เกิดประโยชน์มากขึ้นกว่าเดิม (องคมนตรีสภาตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2417 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะทดลองและศึกษาวิธีการแห่งการอภิปรายในรัฐสภา และคอยยับยั้งการใช้อำนาจในทางที่ผิด ประกาศใช้เมื่อ 2 กันยายน พ.ศ. 2470 เรียกว่า สภากรรมการองคมนตรี

3. การจัดการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล เพื่อสอนให้ประชาชนรู้จักการใช้สิทธิเลือกตั้ง และรู้จักใช้สิทธิในการปกครองตนเองอย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นการสานต่อพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการจัดสุขาภิบาลในพระนครและหัวเมือง ในการกำจัดสิ่งสกปรก การรักษาความสะอาดและการควบคุมการก่อสร้างอาคารต่างๆ แต่ในที่สุดการตราพระราชบัญญัติเทศบาลก็ไม่เป็นผล (แม้ว่าจะได้มีการจัดทำร่าง

พระราชบัญญัติเทศบาลแล้ว เมื่อ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2473) เนื่องจากการพิจารณาตามกฎหมายและความเป็นไปได้ไม่ทัน จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเสียก่อน

4. ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจชาติที่มีความต่อเนื่องมาตั้งแต่ก่อนที่พระองค์จะขึ้นครองราชย์ทรงเป็นตัวอย่างในการลดเงินงบประมาณที่กระทรวงพระคลังมหาสมบัติถวายเป็นค่าใช้จ่ายส่วนพระองค์ลงเป็นลำดับ ควบคู่ไปกับมาตรการอื่นๆ เช่น การลดค่าใช้จ่ายในการบริหารบ้านเมืองอันเนื่องจากปัญหาการขาดทุนงบประมาณ ในช่วง พ.ศ. 2469-2472 เป็นผลสำเร็จ (ซึ่งก็มีข้าราชการบางส่วนได้รับผลกระทบด้วย แต่เมื่อพระองค์ทรงกระทำเป็นตัวอย่างจึงไม่ได้รับการต่อต้านมากนัก) มาตรการที่ทรงเลือกใช้ ได้แก่ การยุบรวมกระทรวงกระทรวงคมนาคมเข้ากับกระทรวงพาณิชย์ ยุบรวมมณฑลอุบลราชธานีเข้ากับมณฑลร้อยเอ็ดเข้ากับมณฑลนครราชสีมา ค่าใช้จ่ายสำหรับราชสำนัก เป็นต้น ครั้นปลาย พ.ศ. 2472 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไปทั่วโลก เริ่มจากประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และมาถึงเอเชีย ทำให้ต้นปี พ.ศ. 2473 ประเทศไทยได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจอีกครั้งหลังจากที่พระองค์ทรงแก้ปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศได้สำเร็จ โดยเฉพาะผลกระทบจากประเทศอังกฤษที่จะยกเลิกมาตรฐานทองคำและลดค่าเงินปอนด์สเตอร์ลิง เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2474 และในกลางเดือนธันวาคมปีเดียวกัน ประเทศญี่ปุ่นก็ถอนตัวจากมาตรฐานทองคำด้วย ทำให้ค่าเงินบาทแข็ง สินค้าส่งออกของไทยจึงมีราคาสูง เช่น ข้าว ดีบุก ไม้สัก เมื่อจำหน่ายไม่ได้ ราคาจึงตกลงส่งผลกระทบต่องบประมาณจึงต้องใช้นโยบายตัดลดค่าใช้จ่าย ยุบหน่วยงาน ลดจำนวนข้าราชการ ใช้มาตรการทางภาษี ประชาชนรู้สึกว่าเป็นการไม่ยุติธรรมต่างแสดงความไม่สบายใจจนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศเรื่องความอึดอัดผิดเคือง เมื่อ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2475

เพื่อทำความเข้าใจแก่ประชาชนว่าความเดือดร้อนดังกล่าวมีสาเหตุมาจากต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อบ้านเมือง หากไม่มีการลดทอนค่าใช้จ่ายก็จะส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินที่จะนำมาพัฒนาประเทศทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจและร่วมมือกันเพื่อให้ผ่านพ้นวิกฤตินี้ไปได้เพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองและส่วนรวม

การสื่อสารทางการเมืองของรัชกาลที่ 7 (หลังการเกิดคณะราษฎร)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจำเป็นต้องรับคำเชิญเพื่อมิให้เกิดการต่อต้านคัดค้านคณะราษฎรจากผู้ที่ยังรักภักดี ซึ่งก็อาจทำให้เกิดการนองเลือดได้ [1] พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชหัตถเลขาถึงคณะราษฎรเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ทรงตอบรับเป็นพระมหากษัตริย์ตามพระธรรมนูญด้วยเหตุผลที่ว่า “.....ข้าพเจ้าเห็นแก่ความเรียบร้อยของอาณาประชาราษฎร์ ไม่อยากให้เสียเลือดเนื้อกับทั้งเพื่อจัดการโดยละม่อม ไม่ให้ขึ้นชื่อได้ว่าจลาจลเสียหายแก่บ้านเมือง และความจริงข้าพเจ้าก็ได้คิดอยู่แล้วที่จะเปลี่ยนแปลงตามทำนองนี้ คือมีพระเจ้าแผ่นดินตามพระธรรมนูญ จึงยอมรับที่จะช่วยเป็นตัวเชิดเพื่อให้คุณโครงการตั้งรัฐบาลให้เป็นรูปตามวิธีเปลี่ยนแปลงพระธรรมนูญโดยสะดวก เพราะว่าหากข้าพเจ้าไม่ยอมรับเป็นตัวเชิด นานาประเทศคงจะไม่ยอมรับรัฐบาลใหม่นี้ ซึ่งจะเป็นความลำบากยิ่งขึ้นหลายประการ...”

ภายหลังการตอบรับเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวรเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่ใช่เรื่องที่ย่าง เพราะอำนาจเป็นความปรารถนาของผู้คน ความเห็นไม่ลงรอยกันในหมู่ผู้บริหารบ้านเมืองก็มีให้เห็น อาทิ

การก่อรัฐประหารยึดอำนาจ ก่อกบฏ และยุบสภาเนื่องจากความไม่พอใจรัฐบาล รัฐบาลขัดแย้งกับสภาผู้แทนราษฎรเรื่อง พ.ร.บ. งบประมาณ เป็นต้น พระองค์ทรงเห็นว่า ทรงต้องเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใด แต่ในที่สุดทรงเห็นควรจะปล่อยให้เป็นที่หน้าของผู้ยึดอำนาจการปกครองมาจากพระองค์ได้ทำหน้าที่ต่อไปเอง จึงทรงตัดสินพระทัยที่จะเสด็จออกจากประเทศให้พ้นจากสภาพความเสียหายเกียรติที่ถูกยึดอำนาจด้วยการใส่ร้ายพระมหากษัตริย์ สภาพความวุ่นวายในการบริหารบ้านเมือง การแก่งแย่งอำนาจการบริหารบ้านเมือง จึงทรงแสดงพระราชประสงค์ที่จะเสด็จไปยุโรปเพื่อเยือนประเทศต่างๆ และรักษาพระเนตรที่ประเทศอังกฤษ แม้ว่าจะได้ทรงทำตามที่พระองค์มีพระประสงค์แล้ว ก็ยังทรงประทับอยู่ในประเทศอังกฤษต่อ และทรงได้รับข่าวคราวการบริหารบ้านเมืองและความขัดแย้งอยู่เรื่อยๆ อีกทั้งยังทรงเห็นว่ารัฐบาลก็ยังคงมีอคติกับบุคคลและข้าราชการที่เป็นเชื้อพระวงศ์ และระวางพระองค์ ทรงมีพระราชปรารภที่จะสละราชสมบัติแม้รัฐบาลก็มีอาจตัดทอนได้ ในที่สุดวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 ก็ทรงมอบพระราชหัตถเลขาแก่สถานทูตสยาม ณ กรุงลอนดอน เพื่อแจ้งรัฐบาลต่อไป [2] พระราชหัตถเลขาทรงสละราชสมบัติของพระมหากษัตริย์แห่งชาติไทยประทานแก่คณะรัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรนั้น เป็นเอกสารชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งซึ่งพระองค์ทรงกำชับมายังรัฐบาลว่าให้นำออกประกาศแก่ประชาชน โดยเปิดเผยคล้ายกับเป็นการอำลาของพระองค์ฉะนั้น ดังข้อความต่อไปนี้

“เมื่อพระยาพหลพลพยุหเสนา กับพวกได้ทำการยึดอำนาจการปกครอง โดยใช้กำลังทหารในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้วได้มีหนังสือมาอ้อนเชิญข้าพเจ้าให้ดำรงอยู่ในตำแหน่งพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าได้รับคำเชิญนั้นเพราะเข้าใจว่าพระยาพหลฯ และพวกจะสถาปนารัฐธรรมนูญตามแบบต่างประเทศทั้งหลาย เพื่อให้

ประชากรราษฎรได้มีสิทธิที่จะออกเสียงในวิธีดำเนินการปกครองประเทศและนโยบายต่างๆ อันที่จะเป็นผลได้เสียแก่ประชาชนทั่วไป แต่เนื่องจากเหตุที่คณะผู้ก่อการมิได้กระทำให้มีเสรีภาพในการเมืองอันแท้จริง และประชาชนไม่ได้มีโอกาสออกเสียงก่อนที่จะดำเนินนโยบายอันสำคัญต่างๆ จึงเป็นเหตุให้มีการกบฏขึ้นถึงกับต้องต่อสู้ฆ่าฟันกันเองระหว่างคนไทย ข้าพเจ้าเห็นว่าคณะรัฐบาลและพวกพ้องใช้วิธีการปกครองซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของเสรีภาพในตัวบุคคลและความยุติธรรมตามความเข้าใจและยึดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าแก่ผู้ใดคณะใดโดยเฉพาะและเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นอันหมดหนทางที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือหรือให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอพระราชสมบัตินี้และออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์แต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขอสละสิทธิของข้าพเจ้าทั้งปวงซึ่งเป็นของข้าพเจ้าอยู่ในฐานะที่เป็นพระมหากษัตริย์ อนึ่งข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์ที่จะให้ผู้ใดก่อการไม่สงบขึ้นในประเทศเพื่อประโยชน์ของข้าพเจ้า ถ้าหากมีใครอ้างใช้นามของข้าพเจ้าฟังเข้าใจ ว่ามิได้เป็นไปโดยความยินยอมเห็นชอบหรือความสนับสนุนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ไม่สามารถจะยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติของข้าพเจ้าต่อไปได้ตามความตั้งใจและความหวังซึ่งรับสืบกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ยังได้แต่ตั้งสัตย์อธิษฐานขอให้ประเทศสยามจงได้ประสบความเจริญและขอประชาชนชาวสยามจงได้มีความสุขสบาย”

การสื่อสารทางการเมืองของผู้ปกครองประเทศ 78 ปี ต่อมา

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เมื่อ พ.ศ. 2475

และหลังการสละราชสมบัติขององค์ผู้พระราชทานรัฐธรรมนูญให้กับประเทศไทย การเมืองไทยได้ดำเนินต่อมาเริ่มด้วยการจัดทำพระราชบัญญัติและรัฐธรรมนูญ พรรคการเมือง นักการเมือง ผู้นำทางการเมือง ตามลำดับ ประกอบด้วย

รัฐธรรมนูญ มีจำนวน 18 ฉบับ เป็นลำดับดังนี้

ฉบับที่ 1 พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475

ฉบับที่ 2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม (ไทย) พุทธศักราช 2475

ฉบับที่ 3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489

ฉบับที่ 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490

ฉบับที่ 5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492

ฉบับที่ 6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495

ฉบับที่ 7 ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502

ฉบับที่ 8 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511

ฉบับที่ 9 ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515

ฉบับที่ 10 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517

ฉบับที่ 11 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519

ฉบับที่ 12 ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520

ฉบับที่ 13 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

ฉบับที่ 14 ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534

ฉบับที่ 15 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2534

ฉบับที่ 16 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540

ฉบับที่ 17 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549

ฉบับที่ 18 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2550

ผู้ว่าการเมือง ภายหลังการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง ตำแหน่งผู้นำทางการเมือง เรียกว่า
“ประธานคณะกรรมการราษฎร” ซึ่งต่อมาเป็น
“นายกรัฐมนตรี” นายกรัฐมนตรีคนแรกหลังการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง คือ พระยามโนปกรณนิติ
ธาดา นายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง ปัจจุบัน
(เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2554) มีจำนวน 27 คน
ดังนี้

ตารางที่ 1 รายนามนายกรัฐมนตรี 27 คน

นายกรัฐมนตรี	สมัยการดำรงตำแหน่ง
1. พระยามโนปกรณนิติธาดา	3
2. พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา	5
3. จอมพลแปลก พิบูลสงคราม	8
4. พันตรีควง อภัยวงศ์	4
5. นายทวี บุณยเกตุ	
6. หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช	4
7. นายปรีดี พนมยงค์	3
8. พลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์	2
9. นายพจน์ สารสิน	
10. จอมพลถนอม กิตติขจร	5
11. จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	
12. นายสัญญา ธรรมศักดิ์	2
13. พลตรีหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช	
14. นายธานินทร์ กรัยวิเชียร	
15. พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์	2
16. พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	3
17. พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ	2
18. นายอานันท์ ปันยารชุน	2
19. พลเอกสุจินดา คราประยูร	
20. นายชวน หลีกภัย	2
21. นายบรรหาร ศิลปอาชา	
22. พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	
23. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร	2
24. พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์	
25. นายสมัคร สุนทรเวช	
26. นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์	
27. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	

เส้นทาง 78 ปีประชาธิปไตยไทย (แบบพายเรือในอ่าง)

ประชาธิปไตย มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ว่า ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ [3] “กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะของการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นก็คือ การที่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การประกันสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน การเคร่งครัดต่อหลักนิติธรรมในการออกกฎหมาย ในการใช้กฎหมาย และการวางนโยบาย กล่าวคือ การสร้างไว้ซึ่งวิถีทางของรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม และผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง รวมทั้งประชาชนผู้ใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมต้องมีจริยธรรมทางการเมือง มีมรรยาททางการเมือง โดยมีหิริโอตตปปะ เช่น แสดงน้ำใจนักกีฬาด้วยการลาออกเมื่อบริหารงานผิดพลาด” สำหรับคำว่า พายเรือในอ่าง หมายถึง คิด ทำ หรือพูดวกวนกลับไปกลับมา การเปรียบเปรยประชาธิปไตยไทยว่า เหมือนพายเรือในอ่างก็เพื่ออธิบายความว่าประชาธิปไตยไทยที่ได้รับพระราชทานมาจากพระมหากษัตริย์เป็นเวลา 78 ปีแล้ว มิได้ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการขอพระราชทานแต่อย่างใด

กลับกลายเป็นว่าการขอพระราชทานประชาธิปไตยเป็นเพียงข้ออ้างในการที่คนกลุ่มหนึ่งต้องการอำนาจในการปกครองประเทศจากผู้ทรงอำนาจแต่เดิมกระนั้นหรือหากแต่ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน การใช้รัฐธรรมนูญเพื่อปกครองประเทศมิได้เป็นไปตามสิทธิหน้าที่ของพลเมืองที่ถูกกำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญ แต่กลับถูกแปรเปลี่ยนตามความต้องการของผู้ที่ประชาชนเลือกขึ้นมาเพื่อใช้รัฐธรรมนูญ ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตั้งแต่คนที่หนึ่งกว่าจะถึงคนที่ยี่สิบเจ็ดมีสภาพที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ

มีการยุบสภา ลาออก รัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง มีนายกรัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งหลายสมัยแต่ไม่ต่อเนื่องผลัดกันอยู่ในอำนาจ มีบางคนที่พ้นหน้าที่เนื่องจากถึงแก่อสัญกรรม ประชาชนคนไทยในฐานะเจ้าของประเทศน่าจะให้ความสนใจว่าผู้แทนราษฎรที่เราชาวไทยได้ใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเลือกเขาเหล่านั้นเป็นตัวแทนของตนไปบริหารประเทศได้ทำหน้าที่ตามความประสงค์ของตนหรือไม่อย่างไร

จากการศึกษาเส้นทางประชาธิปไตยไทยเป็นเวลา 78 ปี การเมืองไทยก็ยังไม่สามารถสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืน นักการเมืองยังคงเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พรรคการเมืองยังคงเกิดขึ้นตามสถานการณ์ความจำเป็นของพรรคเพื่อความอยู่รอดของสมาชิก อันเนื่องมาจากผลของการกระทำของกรรมการบริหารพรรคหรือสมาชิกพรรค นักการเมืองยังคงแสวงหาพรรคที่ตนเชื่อว่า จะสามารถทำให้ตนดำรงสถานภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรืออาศัยบุญคุณพรรคใหญ่ ในฐานะนักการเมืองท้องถิ่นอยู่ได้ หากจะได้นำความปรารถนาดีของคณะราษฎรที่ได้ออกแถลงการณ์ถึงวัตถุประสงค์ของการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองประกอบด้วยหลักการ 6 ประการ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 มาพิจารณาอีกครั้ง

การสื่อสารทางการเมืองปีที่ 78

นอกจากประชาธิปไตยไทยจะเป็นแบบพายเรืออยู่ในอ่าง ไม่มีความก้าวหน้า มีรูปแบบซ้ำๆ คือ มีรัฐธรรมนูญแล้วก็จัดเลือกตั้ง เมื่อไม่พอใจก็ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เมื่อได้รับความเห็นชอบก็นำมาใช้ เกิดปฎิวัดติ รัฐประหาร ยุบสภา ลาออก ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เลือกตั้งใหม่ วนเวียนอยู่อย่างนี้ 78 ปี การสื่อสารทางการเมืองก็มีลักษณะแบบเล็งผลเลิศให้ได้เสียงสนับสนุน สื่อสารเพื่อเรียกคะแนนสร้างความสับสนแก่ประชาชนผู้รับสาร ตัวอย่าง

ที่เห็นชัดเจนเหมาะที่จะนำมาวิเคราะห์ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองอย่างยิ่งก็คือ

ก่อนครบรอบปีที่ 78 (เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553) ก็ได้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองซึ่งมีความต่อเนื่องกันก่อนหน้าตั้งแต่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ในฐานะนายกรัฐมนตรีจัดการเลือกตั้งครั้งใหม่ เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 (หลังการประกาศยุบสภาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549) พรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้งได้รับคะแนนเสียงท่วมท้นแต่ไม่สามารถรับตำแหน่งผู้นำได้ เนื่องจาก พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ถูกกล่าวหาว่าจัดการเลือกตั้งไม่ถูกต้องชอบธรรมเกิดการกีดกันจากทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกันเองและแรงกดดันจากภาคประชาชน อีกทั้งศาลปกครองได้ตัดสินให้การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เป็นโมฆะ ในที่สุดก็เกิดการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 หลังจากนั้นผู้สูญเสียอำนาจก็พยายามที่จะกลับมาสู่อำนาจด้วยการพยายามสร้างวาทกรรมให้ตนเองเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเองกลับคืนมาด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ โดยได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายพรรคเพื่อไทย

การสื่อสารทางการเมืองเริ่มมีความเข้มข้นโดยหวังที่จะให้ถึงบทสรุปในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 ในช่วงการประชุมของกลุ่มผู้สนับสนุนพรรคเพื่อไทย (แนวร่วมประชาธิปไตยแห่งชาติ: นปช.) และยังคงมีความรักใคร่ศรัทธาในตัวอดีตผู้นำรัฐบาลและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ระหว่างวันที่ 10 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่สี่แยกราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ยุบสภาโดยทันทีเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่

บทสรุป

บทสรุปของการสื่อสารการเมืองจากนายกรัฐมนตรีคนที่ 1 ถึงคนที่ 27 จาก พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2553

ปี พ.ศ. 2475 คณะราษฎรภายใต้การนำของพระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าผู้ก่อการต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ สารที่คณะราษฎรสื่อให้ประชาชนทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงการปกครอง ด้วยเหตุผลความจำเป็น 6 ประการ คือ เอกราช ความปลอดภัย ความสุขสมบูรณ์ ความเสมอภาค เสรีภาพ และการศึกษา

ปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีคนที่ 27 สื่อสารกับประชาชนว่า **คนไทยไม่สามัคคี** โดยอ้างเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองระหว่างวันที่ 12 มีนาคม ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 และสรุปว่าประชาชนในประเทศเกิดการแตกความสามัคคี บ้านเมืองต้องการการ **สมานฉันท์ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน** นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้ระดมจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อการศึกษา แก้ไขและเสนอแนะการปฏิรูปประเทศไทยเพื่อการสมานฉันท์อาทิ คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและการศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

เอกสารอ้างอิง

- [1] ศิริพันธ์ บุญศิริ. (2547). พระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย ได้รับพระบรมมี จักรินฤพดินทร์
สยามินทรราชราชนครินทร์. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- [2] ศิลปะชัย ชาญเฉลิม. (2495). เจ้าฟ้าประชาธิปก ราชนครินทร์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [3] ลิขิต วีระเวทิน. (2552). การเมืองไทยและประชาธิปไตย. ม.ป.ท.: มิสเตอร์ก๊อบปี้ (ประเทศไทย).